

Informačné technológie a ich vplyv na knižnice pod drobnohľadom už 11 rokov...

PhDr. Daniela Birová

daniela.birova@cvtisr.sk

projektová kancelária

Centrum vedecko-technických informácií SR vydáva vlastný časopis už od roku 1960. V priebehu rokov sa postupne vyprofiloval na celoslovenský odborný časopis pre knižničných a informačných pracovníkov s názvom **ITlib. Informačné technológie a knižnice**, ktorý je prístupný v elektronickej forme na webovej adrese (www.cvtisr.sk/itlib).

Ako napovedá názov, jeho cieľom je priblížiť svet informačných technológií tak, aby prinášal úžitok knižniciam, ich pracovníkom, používateľom, ako aj každému, kto pracuje s dokumentmi a informáciami. Pri svojom krste počas konania 31. medzinárodného informatického sympózia INFOS v Starej Lesnej v apríli 2001 dostal časopis od krstnej mamy a sudičky JUDITKY do vienka dvanásť želaní: *múdrost', obľúbenosť, kvalitné autorské zázemie, mladých, erudovaných a disciplinovaných autorov, stabilných reklamných partnerov, stále sa rozširujúce čitateľské zázemie, príťažlivý dizajn, šikovných redaktorov, podporu vedenia CVTI SR, dostatok financií a zaradenie do renomovaných elektronických databáz* (pozri bližšie: <http://www.cvtisr.sk/itlib/itlib012/krst.htm>).

Krst časopisu v roku 2001

Potom už nič nebránilo tomu, aby nastúpil cestu k svojim čitateľom a priaznivcom. Kráča ňou už dvadnásť rok... Jedenásť uplynulých vám ponúkame trocha netradične prostredníctvom prehliadky tematických zameraní, ktoré sprevádzali jednotlivé čísla časopisu spolu s ich posolstvami. Tie boli neoddeliteľnou súčasťou obálky vo forme motto a predznamenávali nielen tému daného čísla, ale najmä to, čím žilo knihovníctvo nielen na Slovensku. Sú stále aktuálne...

1/2001 INFORMAČNÉ TECHNOLOGIE V KNIŽNICIACH

„... na počiatku bolo slovo, a to slovo sa skladalo z bitov“ – azda tak nejako by mohli znieť prvé riadky novodobej biblie informačného veku, ktorá sa mohla začať písať vynájdením počítača.

Alojz Androvič

2/2001 ELEKTRONIZÁCIA KNIŽNÍČ

11. apríla 2001 vláda SR uznesením č. 310 vzala na vedomie návrh Stratégie rozvoja slovenského knihovníctva do roku 2006 (www.vlada.gov.sk). Na základe uznesenia č. 383 na projekty súvisiace s ďalším rozvojom siete akademických knižníc a skvalitnením poskytovaných služieb v roku 2001 je potrebné rezervovať 25 mil. Sk.

www.education.gov.sk

2001

3/2001 ELEKTRONICKÉ DOKUMENTY

Elektronické dokumenty sú revolúciou pre ekologov... Sú morou pre „kamenných“ vydavateľov kníh... Sú rajom pre študentov a bádateľov, pretože im dávajú prístup k obrovskému poznaniu. Čím sú pre knižničných a informačných pracovníkov?

Pavol Rankov

4/2001 ELEKTRONICKÁ KOMUNIKÁCIA

Knižnice musia – práve tak ako ostatní – veľmi kriticky analyzovať svoje budúce možnosti... Vždy by si pritom mali uvedomiť, v čom sú nenahraditeľné, kde je to ich povinnosť a v čom hrajú doplňujúcu úlohu... a vplynúť do moderného spôsobu komunikácie...

Adolf Knoll

1/2002 KNIŽNICA V E-PROSTREDÍ

V čase digitalizácie a nárastu množstva dokumentov a informácií je potrebná systematizácia a stabilita informačných zdrojov. Žiadna iná inštitúcia nevykonáva túto systematickú prácu s takými skúsenosťami ako knižnica.

www.culture.gov.sk

2/2002 KNIHOVNÍCKA PROFESIA

Informácie, dáta, obrázky... Záplava informácií. Často „predžutých“ a neoverených. Ale informácia nie je myšlienka. Dáta treba triediť, dávať do vzťahov, a najmä účelne využívať. Tak ako hruda zlata nie je šperkom a tony betónu nie sú impozantným mostom, informácie bez selekcie a zapojenia intelektu sú bezcenné.

Alex Aust

2002**3/2002 SPOLUPRÁCA KNIŽNÍČ**

Temer každá knižnica je niečím výnimočná, jedinečná a vo svojich kamenných múroch uchováva obrovské informačné bohatstvo. Prečo sa s tým všetkým nepodeliť s ostatnými?

Klára Kernerová

4/2002 KATALÓGY A KATALOGIZÁCIA

Katalógy. Majú rôzne mená – katalóg (catalogus), knižnica (bibliotheca), zoznam (repertorium), inventár (inventarium), register (index). Skúsil som si predstaviť, že by ich nebolo... Mohol by to byť hororový sen knihovníka... Prídete do práce, začínajú prichádzať čitatelia a katalógy nikde... Brrr!

Dušan Katuščák

1/2003 KNIŽNICE A SPOLOČNOSŤ

Stav knihovníctva je dôsledok stavu spoločnosti... Dnes sme svedkami paradigmatickej zmeny v sociálnej komunikácii a vôbec nie je jasné, na aké miesto v novom komunikačnom reťazci sa knižnice zaradia.

Pavol Rankov

2/2003 INTERNET V KNIŽNICIACH

Pripojenie na internet nie je cieľom, ale nutným prostriedkom na vytvorenie podmienok na poskytovanie verejných informačných služieb...

Viera Beláňová

2003**3/2003 ELEKTRONICKÉ INFORMAČNÉ ZDROJE**

Výhodou elektronických informačných zdrojov dostupných online je pohodlný prístup cez webové rozhrania, možnosť vyhľadávať informácie podľa rôznych kritérií a predovšetkým rýchlosť získania požadovaných informácií a ich aktuálnosť.

Barbora Katolická

4/2003 RIADENIE A ROZVOJ KNIŽNÍČ

Orchestre môžu mať vynikajúcich huslistov, hráčov na dychové nástroje, môžu mať pred sebou nádhernú skladbu, ale ak nemajú výborného dirigenta, nepodajú dobrý výkon.

Soňa Hurná

1/2004 ELEKTRONICKÉ KNIŽNÍČNÉ A INFORMAČNÉ SLUŽBY

Vyváženosť a rovnováha medzi tradičnými a elektronickými službami bude zrejme nevyhnutná i v blízkej budúcnosti... Cieľom by malo byť vytvorenie integrovaných služieb...

Darina Janovská

2/2004 DIGITALIZÁCIA V KNIŽNICIACH

V súvislosti s digitalizáciou bol použitý termín digitálna nesmrteľnosť... Myslím si, že práve nesmrteľnosť – oddelenie informácií a poznatkov od ich nosičov s obmedzenou životnosťou – je skutočným zmyslom a výzvou.

Ivona Kollárová

2004**3/2004 VZDELÁVANIE A KNIŽNICE**

... i napriek tomu, že sa na Slovensku uskutočnili a zrealizovali veľké zmeny, nepodarilo sa tu vybudovať vzájomnú koordináciu vzdelávacích akcií.

Daniela Džuganová

4/2004 AUTOMATIZOVANÉ KNIŽNÍČNO-INFORMAČNÉ SYSTÉMY

Totiz aj keď pripustíme, že technologicky a technicky to možné je... ale čo konkrétne a kedy, o tom nerozhodne ani tak technológia, servery, softvér... dokonca ani peniaze, ale jednoznačne ľudia, ich postoj, ich prístup, ich schopnosť riešiť problémy, no najmä ochota spolupracovať.

Oleg Cvik

1/2005 BEZPEČNOSŤ V KNIŽNICIACH

Máme výnimočné povolanie strážcov informačných hodnôt. Rozhodli sme sa ich strážiť, aby slúžili ešte veky... Informácia, o ktorej sa nevie, nebola.

Dušan Lechner

2/2005 OTVORENÝ ELEKTRONICKÝ PRIESTOR A KNIŽNICE

Zameriame sa... na problematiku otvoreného prístupu k informačným zdrojom na internete. Zďaleka tu nejde len o bezplatný prístup k informáciám, ale aj o vytvorenie filozofie budovania otvorených zdrojov a s tým súvisiacej legislatívy.

Milan Konvit

2005

3/2005 IT VO VEREJNÝCH KNIŽNICIACH

V oblasti problematiky verejných knižníc je veľa nevyriešeného... Nepredstavujeme neriešené problémy ako nevyriešiteľné. Som toho názoru, že všetky sa dajú vyriešiť.

Marta Šajbidorová

4/2005 ROZVOJOVÉ PROJEKTY V KNIŽNICIACH

Rozvojových programov a projektov pre knižničný a informačný sektor je veľké množstvo... Záleží na nás a na našej kompetencii a iniciatíve, ako sa zmocníme ponúkajúcich sa príležitostí a zdrojov.

Dušan Katusčák

1/2006 MIMORIADNE ČÍSLO PRI PRÍLEŽITOSTI 5. NARODENÍN

Spôhlivo nás viedol i vedie labyrintom informačných technológií. Rovnako sa mu darí približovať svet informačných technológií tak, aby prinášal úžitok knižniciam a informačným strediskám, ich pracovníkom a v konečnom dôsledku i používateľom...

Judita Kopáčiková

2/2006 TVORBA WEBOVÝCH STRÁNOK

Knižnica bola a je informačným centrom obce, mesta, školy, firmy. Správnym použitím internetu zabezpečíte, že to tak zostane aj v budúcnosti.

Ján Grman

2006

3/2006 E-ZDROJE V KNIŽNICIACH

Knižnice sú lídrom inovácií v oblasti informačných zdrojov. Digitálne knižnice budúcnosti nebudú len miestami, kde sa dá vypožičať kniha..., ale budú predstavovať životaschopnú súčasť informačnej spoločnosti.

Jarmila Majerová

4/2006 PUBLIKOVANIE V KNIŽNICI

... Publish or perish – Publikuj alebo zahyň...

L. Čelková

1/2007 INTEROPERABILITA

Interoperabilita je schopnosť informačných a komunikačných systémov vymieňať si údaje a spoločne používať údaje a informácie.

Ján Hochmann

2/2007 DIGITÁLNY OBSAH

E-content je online a live... e-content je nekonečný... e-content je globálny... e-content je univerzálny... e-content je komplexný... e-content je tu!

Pavol Rankov

2007

3/2007 KOMUNIKÁCIA POZNATKOV

Komunikácia je zvyčajne umením... a to nielen na webe.

Daniela Džuganová

4/2007 EFEKTÍVNOSŤ INFORMAČNÝCH SYSTÉMOV

Knižnice mali odjakživa svoje poslanie, ktorým bolo zvyšovanie kvality v širokom spektre života spoločnosti – od vzdelávania až po kultúru a zábavu.

Alojz Androvič

1/2008 KNIŽNICA 2.0

Web 2.0 nevyžaduje nové investície, nové technológie, ale zmenu v myslení a postojoch nás všetkých.

Soňa Makulová

2/2008 INFORMAČNÉ SYSTÉMY V KNIŽNICIACH

Pod vplyvom informačných technológií a nových prístupov sa postupne pretvárajú aj informačné systémy knižníc. Už teraz je potrebné pri ich projektovaní zohľadniť v prvom rade komunikačný aspekt...

Martin Longa

2008

3/2008 E-SLUŽBY V KNIŽNICIACH

Nielen knižnice... sú prinútené meniť svoj spôsob komunikácie, pracovných postupov a produkcie... v rytme, v akom bubnujú nové informačné technológie.

Silvia Stasselová

Elektronické služby predstavujú nový druh informačných služieb knižníc založených na sprostredkovaní informácií cez internet.

Darina Janovská

4/2008 ŠTANDARDIZÁCIA A NORMALIZÁCIA V KNIŽNICIACH

Ak nie si súčasťou normalizácie, môžeš sa stať súčasťou problémov.

Ivana Hrubá

1/2010 VZDELÁVANIE – POZNATKY – INOVÁCIE**2/2010 DIGITALIZÁCIA A KNIŽNICE**

2010

3/2010 EFEKTÍVNOSŤ**KNIŽNIČNO-INFORMAČNÝCH SLUŽIEB****4/2010 VEDA 2.0****1/2011 INFORMAČNÁ POLITIKA****2/2011 OTVORENÝ PRÍSTUP**

2011

3/2011 INFORMAČNÁ GRAMOTNOSŤ**4/2011 INFORMAČNÁ EKOLÓGIA**

Výberom tém časopis *ITlib. Informačné technológie a knižnice* mapoval 11 rokov stav a trendy rozvoja nielen slovenského knihovníctva. V rámci hlavných článkov pravidelne dával priestor aj príspevkom z Českej republiky, čo umožňovalo vzájomné porovnanie, inšpirácie či spoluprácu. V rámci stálej rubriky *Zo zahraničia* prinášal časopis skúsenosti v sledovanej oblasti v ostatných krajinách. Rubrika *Predstavujeme* patrila predovšetkým firmám, ktoré informovali o svojich novinkách, produktoch a službách.

Keďže posledné zo želaní, ktoré časopis dostal do vienka pri krste, sa zatiaľ nenaplnilo, CVTI SR ako vydavateľ od roku 2012 mení obsahovú a formálnu štruktúru tak, aby sa postupne časopis zaradil do renomovaných elektronických databáz. Po stránke obsahovej ponúkne príspevky nielen z knižníc a iných informačných inštitúcií, ale zameria sa aj na problematiku komunikácie odborných a vedeckých informácií a práce s dokumentmi v akademickom a vedeckom prostredí.

Časopis *ITlib. Informačné technológie a knižnice* sa stal neoddeliteľnou súčasťou slovenského knihovníctva. Za to patrí úprimné poďakovanie všetkým prispievateľom – za ich ochotu aj čas, ktorý si napriek uponáhľanej dobe našli a venovali napísaniu článkov. Mimoriadne si ceníme spoluprácu s našimi českými kolegami, vďaka ktorým má časopis medzinárodný rozmer. Veľká vďaka patrí členom redakčnej rady, ktorí nezištne a zodpovedne spolupracovali pri zostavovaní jednotlivých čísiel a svojimi bohatými skúsenosťami dovedli časopis do dnešnej podoby.

Najväčšie poďakovanie však smeruje predovšetkým k vám – našim čitateľom – za vašu priazeň, bez ktorej by sme neboli tým, čím sme, a veríme, že nám svoju priazeň zachováte i naďalej.